

TEMPLUM
LIBERTATIS.

LIBER SECUNDUS.

L O N D I N I :

Apud C. BATHURST, & G. HAWKINS, in Fleet-Street.
MDCCXLIII.

LIBRARY

LIBRARY

LOW D I W I

And C. Bathurst, & C. Hawkins, in the City of London.
MIDCOTT

ARGUMENTUM

LIBRI SECUNDI.

CARMEN hoc Poeta orditur à querelâ & expostulatione, sed verecundâ satis. Iterum invocât Divam LIBERTATEM. Invocat & LÆLIUM suum, virum nobilem, at doctissimum & amicissimum. Jupiter de opere suo sibi gratatur. Populi & Musarum pietas. Interea ad Inferos nuncius advenit, qui narrat de LIBERTATIS in Britanniam adventu, de Divæ officiis, studiis, sociis, cultoribus; ex quibus conjecturam facit de impendente malo, & futuris Erebi damnis. Inferorum fremitus & ira. Rex ipse, convocato celeriter concilio, exquirît suorum sententias, rogatque, quid parandum sit ad ea, quæ à LIBERTATE metuant, propulsanda. PLUTUS divitiarum Deus consilium suum impertit, artes explicat, arma ostendit, quibus recentis hujus numinis cultores, Divamque ipsam e templo speret fugare, si totum negotium sibi permittatur. Permittitur. Ipse Ditis curru invehitur, quod facilior sit aditus ad terram; quam simul ac tetigit, figuram induit humanam, & speciem præ se fert viri boni, pii, gravis, blandi. Rectâ ingreditur fanum LIBERTATIS. In satellitium Divæ cooptatur. Deinde, donis muneribusque largè datis, tantum perficit, ut dux factus sit cohortis, cui templum tuendi & conservandi cura mandabatur. Jamque, atrocissimam Britannicæ calamitatem machinatus, donâ parat uberiora, regia, immensa. Cunctorum civium mores & animos largitionibus corrumpit. Cuncti in ejus causam descendunt, non solum pauperes & plebei, sed antistites, procures, principes reipublicæ. Qui minùs peccant, tempori parent. Porro autem ipse loci Genius, Diique Indigetes aufugiunt: & certa est suspicio Fata, sive Parcas ipsas PLUTUM juvisse; quas vehementer Poeta incusat de immaturo BRUTI interitu. Conqueritur itidem de incommodo valetudinis suæ. Deinde suos PLUTUS, suo usus instituto, ad delicatè vivendum, ad computationes & convivia sumptuosiora cohortatur; cohortatur ad amores, ad adulteria, ad impuritates omnes suscipiendas; quibus haud quidquam magis expediat ad firmandam dominationem. Auscultatur. Paretur. Luxû & inertia defluunt omnes. Veneranda

da parentum facta, artes ingenuas, & patrios Deos contemnunt, ac per jocum irrident. Interea hostes exteri in prædam invitantur. Britannos impunè vexant spolianteque; quibus sanè vetitum est eorum impetus reprimere. Nunc verò PLUTUS, multo quidem gaudens successu, officii sui partes explere cogitat, & penitus evertere totam rempublicam. Quapropter operum consors accitus est CYCLOPS quidam rapacissimus; quem glorioso fratris nomine PLUTUS cohonestat. Illi mandantur omnia. Ille domi præses, ad externos legatus, ad populum concionator. Ille tributa ac vectigalia imponit augetque, & istâ ratione permagnam sibi coarcevat pecuniam; permagnam PLUTO annumerat, quicquid nimirum auri in corrumpendis civibus PLUTUS impenderat de suo. Populi miseriæ, & gravis servitus. Vatum querelæ, & lugubre carmen. Denique PLUTUS simulatâ pietate ac verbis blandissimis LIBERTATEM adit, aureos montes pollicitus, si modò Dea amicos suos ministrosque expellat templo, & se & res suas omnes fidei & arbitrio CYCLOPIS rectè committat. Quum verò nihil astutiis aut promissis effectum sit, iram evomit, mera scelera loquitur, & patribus minaciter PLUTUS imperat, ut a Divæ latere, & ab æde sacrâ statim discedant. Quid ad hanc injuriam addi potest? Vehementer Dea commovetur; ac sortem suorum indignata tandem, sceptro Jovis PLUTUM percutit, formam hominis aufert, & populo immanissimum exhibendo monstrum ducis infandi crimina, & errorem omnium omnibus manifestè exponit.

TEMPLUM LIBERTATIS.

LIBER SECUNDUS.

HACTENUS Aonides cecinerunt omnia læta.
O si sic canerent! Sed non placabile numen
Fatorum, sed triste nimis, mentemque benignam
Consiliumque Jovis sæpè in contraria vertit,
5 Invidet & nostris felicia tempora terris.
Hinc sine honore aras, hinc fraudes, bella, rapinas,
Hinc latè scelerum videas florere ministros,
Hinc fortem ignavis populum servire tyrannis.
Impulit ah! Superos quid cedere numina monstis,
10 Quid sua Tartareis, solitumque negare favorem
Officiumque orbi? Neque enim (peccavimus ultrò
Nos gravius siquid) Divûm mortalia curas
Effugisse reor. Sed tandem desine, Musa:
Immensum moliris opus, si inquirere tanta
15 Nequicquàm pergis. Nam cuncta, & singula cur non

Sint bona perpetuò, cur non sint optima, quæ Dî
 Fecerunt, nos causa latet, semperque latebit.
 Nec licet, aut fas est cœlum incusare querelis:
 Nec potis, aut fas est scrutari arcana Deorum.

20 At tu sancta fave, si nunc quoque ritè vocaris,

LIBERTAS: si me damni instrumenta recentis,
 Venalis populi mores procerumque notare
 Si delicta jubes, aptam superinjice nubem,

Aut, precor, arma tuo Vulcania porrige vati:

25 A PLUTO, a PLUTI fociis, cœtuque CYCLOPUM

Quò nos, & cursus nostros, fuetosque labores,
 Otia quò præstes, quò præstes omnia, tuta.

Tuque, meis rebus qui semper adesse paratus,

Quique meum summo nomen dignatus honore

30 Inferis Aoniis (parvis haud præmia tanta

Debentur meritis) melioris vatibus ævi,

Nunc miseros luctus, & tristia carmina dulci

Colloquio releva. Tibi, LÆLI culte, loquelæ

Non defunt suaves, animique potentia verba

35 Signa tui, veterem queis consoleris amicum.

Sic te Calliope foveat, tua fama, tuique

Sub titulo gaudens præclari nominis îsse.

Castaque dum patitur, dum se Dea comis amari,
 Collaudet mores ; recitet, quâ voce solebat,
 40 Pierio tua scripta choro ; tum, dona sororum
 Sacra ferens, patriis cingat tua tempora lauris.
 Numen Amicitiae veniat, comes addita Musæ :
 Hæc quoque magna Dea est. Sed & hæc Dea faxit, & illa,
 Si duræ res sint, si nubila tempora, LÆLI,
 45 Usque tuos possis doctos servare sodales,
 Usque animi florens nullos sentire dolores.

Jamque Jovis miramur opus : miratur & ipse,
 Quòd terram hanc, quam nec placidi fortesque Penates,
 Quam neque Cœlicolæ, quæcunque aut nomina fumant,
 50 Aut faveant quocunque modo, fecere beatam,
 LIBERTAS vel sola facit. Nil quæritur ultrâ.
 Sed neque deficiunt gratos pia vota Britannos ;
 Nec pia facta Deæ cessant memorare Camœnæ.

Intereâ ex illis, qui res turbare jubentur
 55 Humanas, sævi Ditis pervenit ad aulam
 Nuntius. Adventum narrat, nomenque, animosque,
 Et LIBERTATIS focios, vigilemque cohortem.
 Diva Deûm Indigetum fit quali cincta coronâ,
 Munera quæ miseris, quæ det præcepta beatis,

Imperio

60 Imperio quæ damna Erebi metuenda minetur,
 Edocet, atque operis quæ sit fiducia cœpti;
 Et redeant nè regna, timet, Saturnia mundo,
 Hæc loca LIBERTAS, hæc si ambitiosa tenebit
 Tempa diu, ac nullos patietur terra tyrannos.

65 Quæ simul audierat, furit atri regia Ditis.
 Conveniunt Erebi proceres. Ingentior æquo
 Exundat Phlegethon, volvitque incendia latè
 Irarum fluctus. Squalorem vultibus addunt
 Terribilem Manes, & longa silentia rumpunt:

70 Atriaque insolitis implent clamoribus Umbræ.
 Rex Stygius famulosque Deos, dirasque Sorores,
 Harpyiasque, Hydrafque, & Gorgonas evocat omnes,
 Monstraque, quæ semper mœstâ versantur in aulâ.
 Quid statuant, quærit; queis arcem excindere telis,
 75 Quam virgo morosa tenet, Stygiosque tueri
 Queis possint fines; (sic dixerat ore profano
 Albion) an tentanda dolis sint omnia; an optent
 Prodigia, & Pestes, Furiasque immittere mundo.

Surgit ad hos, auro devinctus tempora, PLUTUS;

80 Quo non est alter terris follertior hostis.
 Namque potens scelerum, damnosâque arte superbus,
 Et lapsas res mille dolis reparare peritus,
 Gratus adest Diti: in duris nec deficit unquam.

Tartareos

Tartareos spectes vultus, haud foedius ullum est
 85 Ex Erebi monstris: gestus mutârit & ora,
 Et mutare potest; nihil est formosius illo.
 At nunc aula filet. Circumstant undique Manes
 Innumeri, & voces gaudent haurire nefandas
 Auribus attentis, dum PLUTUS talia fatur.
 90 O qui res Erebi curas, rex maxime regum,
 Eumenidas cohibe: neque nunc, quam cerno parantem
 Irruere in terras, hinc, quò vult, migret. Erinnyes
 Aptâ quidem non est operi, patiensve laborum,
 Quos rerum moles, & publica commoda poscunt.
 95 Quippe suis si non ausa est serpentibus uti,
 Nec violare diem potuit sine numine Divûm;
 An Divos steterit contra? Sed cogitet amens
 Contra stare: fines? Non hoc furialibus ausis
 Tempus eget: neque nos, toties quod movimus olim
 100 Frustra eheu! bellum jam suadent pondera rerum.
 Ars siqua est, vigili siqua experientia vestro,
 Dictis siqua fides; en, vestra potentia, viresque,
 Armaque! (& ostendit massas, quas fecerat, auri)
 Siquando terras LIBERTAS dura petivit,
 105 Regum sæva ultrix, & amicis parcere regum
 Nescia, quos Ditis numen præfecerat orbi;
 Mene ausa est contra causam contendere plebis?

- Mene pati auratum potuit? Nonne ipse fugavi
 Et Divam, & vates Divæ sociosque ministrosque,
 110 His solis usus, solisque his utilis, armis?
 Graiæ, divitiis & libertate potentes,
 Nunc ubi sunt urbes? Ubi nunc est libera Roma,
 Conscriptique patres? Neque nostram illuserit artem
 Gens, hodiè quæcunque cupit Respublica dici.
 115 Quid Veneti, Rheti, Batavi? Parere recusant
 Unius imperio: vexantur mille tyrannis,
 Civibus, ecce, suis. O quantum profuit auri
 Majestas, Superùm quod reddidit irrita dona;
 Quod sua Cœlicolas oracula fallere jussit?
 120 Cœlicolæque iterum, ni me mea ludat imago,
 Deficiantque artes, loca nobis debita cedent.
 Tu modò da veniam, da, rex, mihi visere terras,
 (Jamque operi accingor, percepique omnia mente)
 Efficiam posthæc, ut captet nulla Britannos
 125 Officiosa hospes, quamvis descendat Olympo;
 Ut neque fit nimium felix iste angulus orbis,
 Vel sibi, vel Superis placeat. Sint omina fausta;
 Sacra mari seu fit, seu sacra fit insula cœlo,
 Credite, adhuc vestra est; donataque regna relinquet
 130 Jam nunc LIBERTAS, aut fiet nomen inane.
 Nil moror excubias vigilum, qui limina templi,

Qui servant aras ; cùm molles centuriones,
 Caufidici, procereſque illis miſcentur egeni,
 Et ſcribæ, venale genus. Mihi dona ferenti
 135 Tota cohors aderit ſupplex, & fœdera veſtra,
 Quæ modò calcavit, firmatâ mente repoſcet.
 Quin comitum Divæ, ſint Bruti, ſintque Catones,
 Semideive omnes, propiùs ni corniger Ammon
 Advigilet templo, ſperem corrumpere mores,
 140 Ipſaque virgo dolis (ipſam tentare vel auſim)
 Succumbet noſtris, pretio quâ cuncta patebunt,
 Si poſuit ſedes. Quid ? Fœmina reſpuet aurum
 Hæccine, tantillum numen ? parvoſque Penates,
 Et magno exiguam dubitabit vendere terram,
 145 Si Deus eſt aliquis, qui cœlum vendidit auro ?
 Judicium Paridis ſemper memorabit Avernus,
 Et Divûm ultrices iras, & funera Trojæ.
 O qui tum riſus nobis ! O fabula quanta
 Et cœlis terrisq̃ue fuit, cùm regia conjux,
 150 Cùm pia nata Jovis, ſanè caſtiſſima virgo,
 Et nudæ viſæque diu certamen in iſtud
 Veniſſent ultrò ! Liceat caruiſſe pudore
 Cœlicolis. Sed nulla viro, ſed nulla decenter
 Caſta minùs ſeſe mortalis fœmina nudam
 155 Exhibuiſſet, amans quamvis. De ſæce popelli

Præteream

Præteream miseras in turpi fornice stantes:
 Si tantum potuit, facies quippè aurea, malum;
 (Attamen haud inerat pretium, vel pondus in illo)
 Hæ massæ quid non? aut auri magnus acervus,
 160 Aut quos non capiet, si decidat aureus imber?
 Ecce, tenet Danaen (vidistis) ahenea turris.
 Jupiter hanc ardet. Sed nec pater invenit artem,
 Tela nec, æratos valeat queis frangere postes,
 Fortia sufficiunt armamentaria cœli.
 165 Poscit opem: ferimus. Mea gaudens induit ora,
 Fitque aurum: & vincit, quod nulla potentia Divûm,
 Quod non vincit amor. Cunctis gratissimus hospes
 Tecta subit, Danaenque petit, positurque petitam.
 Dixit: & ingenio plaudunt cæca atria Ditis;
 170 Consiliumque probant proceres laudantque nefandum.
 Monstrat iter rex ipse: atque, ut nihil obstat eunti,
 Donat equos, & quo rapta est Proserpina, currum.
 Conscendit PLUTUS. Per sedes Noctis opacas,
 Perque informe Chaos, perque aspera viscera terræ
 175 Fertur ovans; sequiturque viam, quam fecerat olim
 Dux Erebi, ut gemino feralia fœdera mundo,
 Et facilis fieret superas ascensus ad auras.
 Heu! nimium facilis; reserataque janua Ditis,

Infamisque via hæc patet, æternùmque patebit,
 180 Spelunca immanis, vastoque horrenda recessu;
 Cui veteres ex re nomen posuere coloni
 Obscœnum. Stygius deus hinc erumpit in orbem.
 Nec Superi vetuere nefas; nec reppulit hostem
 Indigetum fociata manus. Simul ille maligno
 185 Tellurem summam pede tangit, & omnia lustrat,
 Ditis mandat equis, referant Barathroque reponant
 Terribilem currum. At sensit vicinia tota
 Ignipedum vires, vix quamvis viderat ora.
 Sed vidisse sat est. Omnis perit arbor, & omnis
 190 Aret ager: squalent montes: nec vota, nec ulla
 Ars revocare potest Cererem infelicibus arvis.

Jamque novat PLUTUS formam; jam contrahit artus,
 Exuit & Stygios vultus immaniaque ora,
 Atque altos ponit fastus; hominisque figuram,
 195 Et vestes sumit, frontem &, cui fidere posses,
 Si fronti foret ulla fides: nam sive colorem,
 Seu nunc perspicias animum, verique coloris,
 Ingenuique animi, fortis, pius esse videtur,
 Aptus amicitia, non unquam oblitus amici.
 200 Deinde tuas, Tamefis, ripas petit, atriaque ampla,
 Quà LIBERTATIS celebris via ducit in ædem.

Hanc intrat; plebique piæ se immiscet, & audax
 Omnia respondet scitantibus, Unde? Quis esset?
 Utque habitus, gestusque viri mentitur, & ora;
 205 Sic patriam, & proavos, generosaque nomina fingit.
 Nec sua nunc aberat merces. Spectabilis auro
 Mille capit splendore oculos; primâque colentum
 Mille capit pietate animos, ex ordine cunctos
 Indigetes, magnumque loci dum numen adorat,
 210 Blanditiasque affert, arisque ingentia dona.
 Quæque fidem verbis facerent, si pectora donis
 Tartareisve dolis possent cœlestia falli.
 Quin sua vox PLUTO prodest. Nam sive precatur
 Supplice voce Deam, sive extra limina templi
 215 Facta Deæ, & laudes ficto sonat ore, putares
 Gratia & ornatis inerant facundia dictis.
 Si tamen haud inerant; at certè blanda loquentis
 Vox fuit hæc auri. Et quid non vox suadeat auri
 Humanas mentes, fuerit cùm numen in illo?
 220 Jam quoque res populi curans sese ingerit actis
 Omnibus, eloquioque animique ardore favorem
 (Quà vocat usus, adest) plebis procerumque meretur;
 Excubiisque ædis sacrae, famulaeque cohorti
 Additur infernus, mutato nomine, PLUTUS.
 225 Nam sibi dat MARCI nomen. De gente Latinâ

Scilicet

Scilicet ortus erat; cujus quoque plurimus inter

Majores numeratur Eques. Tum fallere pergit

Successū lætus primo, fortesque bonosque

Sollicitare viros audet, de plebe verendos

230 Patriciosque senes. Iterumque iterumque repulsus

Perstat adhuc, tentatque, omnes quī vincere possit

Muneribus palpars. Neque nunc, si commoda magna,

Si focias classes, si tempora fausta Britannis

Promittit, (faciles capiunt promissa Britannos)

235 Perjurare timet. Sua quid perjuria monstro

Tartareo noceant? Sic votis omnia demum

Respondent PLUTI, & cunctis cedentibus, (ausis

Obstiterit siquis, spoliatur, & exulat aulâ)

Jam rerum summâ potitur, dux ipse cohortis

240 Legiferæ factus; quodque unum optaverat, ædis

Præsidet augustæ foribus. Venerabile numen,

Et noster Stygio custodi creditur orbis!

Sed tamen, ut sibi tota cohors devinctior esset,

Si majus conatur opus sollertia PLUTI,

245 Molitur si grande scelus, primoribus urbis,

Quorum forsan adhuc animis pietasque fidesque

Hæreat, ille jubet vel maxima dona parari.

Qualia vix quisquam sine Divûm numine speret;

Qualia vix reges, vix poscat regia pellex;

250 Vix aut Socraticæ chartæ, vel pagina Tullî,

Vix aut carminibus vates meruere priores.

Maxima dona quidem; sed nullo parta labore.

Contigerit quicquid PLUTUS, mutatur in aurum.

At neque pœna tamen sequitur miracula, stultus

255 Quam Mida rex subiit. Quicquid fert undique tellus

Ufibus humanis aptum, tecta, herba, supellex,

Vestitus, victus, Cererisque & munera Bacchi,

En, aurum fiunt. Hinc sunt immensa metalli

Pondera, tot PLUTO hinc massæ sunt, quot nec arenæ

260 Præbuerint omnes, quæ nunc tua flumina tingunt,

Africa, nec, dives quos jactat America, montes.

Ecquis, io, talem ductorem ferre recusat?

Ecquis non prostat pretio procerumque patrumque,

Vertit & ad quæstus tantos ac lucra pudenda

265 Ora, manus, animos? ô & suffragia vertit!

En, ipse AMBROSIVS, vates Divûmque sacerdos,

Quem capitis commendat honos, & gestus, & oris

Eloquium, PLUTUMQUE colit, promissaque dona

Expectans, Stygio Superûm responsa tyranno

270 Aptat; & Indigetes PLUTI exhortatur in hostes.

CURIO Consulibus magnis, aut regibus ortus,

Dives agris, opibusque potens, ut spectet acervos

Majores, fortè ut lucrum prædamque superbis

Sufficiat servis, fastus PLUTIQUE cachinnos

275 Fert nimiùm patiens, pactâ mercede; suosque

Inscribit natos sceleri, venditque nepotes.

En, comes assiduus, quo non corruptior alter,

En, RUFUS, quo non PLUTO sceleratior alter

Adjutor venit, simulans castumque piumque,

280 Candoremque animi, generosaque pectora jactans,

Conciliantis agit, sic scit quoque fingere, partes.

Sic quoque res agitur PLUTI. Dum splendida verba

Dat RUFUS populo, loquitur dum mitia regna,

Qualiacunque volet PLUTUS, mendacia conflat,

285 Qualiacunque volet, firmat mendacia PLUTI.

LOLLIUS hic etiam, nempè hic liberrimus, alma

Cui causam R**** suam modò credidit, ultrò

Deferit officium; & reges qui prodidit olim,

Nunc LIBERTATEM prodit, veteresque sodales,

290 Egregios pietate viros, quibus omnia debet

Perfidus; & mores, regnumque, & crimina PLUTI

Dum malè defendit, vel se putat esse disertum.

Si tamen est aliquis, cui PLUTI munera sordent,

Quem nec avarities, quem nec trahit ulla voluptas,

295 Hunc trahit ipse timor. Cùmque alter peccat & alter,

Hic, quia sic mos est, peccat, sequiturque priorem.

Nimirùm metuit, nè de tot millibus unus,

Magnanimi reCOLens fortem R^xFFENSIS iniquam,
 Sit sine honore pius, sit læsus crimine falso.
 300 Sic ovium custos siquando de grege magno
 Viderit has, illas, subito terrore coactas,
 In mare præcipitatum iri de vertice montis;
 Ecce, pecus totum sequitur. Furor omnibus idem;
 Idem animus: nec vox blandi revocare magistri
 305 Nota potest, nec, si ipse aderit, Pan sistat euntes.
 Res mira! Haud equidem faceret quod maxima virtus,
 Ipse timor fecit. Spretum est quodcunque pericli;
 Et pecus infelix periit, ne fortè periret.
 At quid, Musa, mihi memoras mortalia facta,
 310 Deformesque animas, si nunc & numina peccant?
 Muneribus PLUTI victus, sed & arte dolosâ,
 En, fugit ipse loci Genius, veteresque Penates.
 Dî quoque capripedes vicinis hostibus arma,
 Et vires & gentis opes, sua vellera tradunt.
 315 Fata etiam, quæ non potuit pater ille Deorum
 Flectere, quæ nunquam Superi vertere precando,
 Se pretio corrupta movent. Corrupta moveri
 Quidni ego crediderim pretio? sua flamina monstris
 Si nunc permittunt Erebi, juvenumque senumque,
 320 Qui Pluto infensi, qui sunt virtute potentes,
 Jussæ, eheu, rumpunt, quæ restant, fila Sorores!

- Occidis ô, gentis nostræ spes unica, BRUTE!
 Ingenuæque artes siquid meruere, Britanni
 Nominis æternum decus occidis! Ipsa, tuarum
 325 Conscia virtutum, nunc primùm publica damna
 LIBERTAS numerat; nunc & sua vulnera sentit.
 Sentit abesse Jovem; putat hæc extremaque mundi
 Tempora, cùm tanta est PLUTO sævire potestas,
 Et datur in scelerum socias arcessere Mortes.
 330 At vos, Pierides, sicui libâstis adempto
 Aut justas lachrymas, aut dulcia carmina vati,
 Heroi si cui; nunc ô concedite BRUTO
 Pauca meo. Ille etenim felix est, aptaque vestris
 Materies numeris: solitus defendere leges,
 335 Eloquio solitus patrios defendere Divos,
 Numinis instar erat; cantari & numine dignus.
 Me quoque, dum patriam laudo patriæque parentes,
 Et dulces mihi docta canunt præfagia Mûsæ,
 Læserunt, O BRUTE, tui contagia fati.
 340 Morosus fregit viresque, & fortia corda,
 Ingeniumque meum morbus; mortemque vocare
 Heu, mihi in auxilium misero dolor ipse coegit!
 Si propè convalui, si mens est sana, recentis
 Dira manent, en, signa mali, quod contudit omnes
 345 Sæviùs articulos chiragrâ. Mea scripta retractem,

Scribere plura velim, calamo non apta tenendo
 Officium, malè firma, suum vix dextera præstat.
 Sobrius, & cultor sacri, Dî, talia vates,
 Tot mala, Dî, merui? Merui. Neque enim grave quicquam
 350 Conquerar, aut credam, quod vos statuistis, iniquum.
 Certa Deûm mens est: certo regit omnia fine.
 Quis tamen hanc cladem, aut fata immatura virorum,
 Quos merces, quos dat Pluri sententia letho,
 Imputat auctori? Nos irreparabile damnum
 355 Plangimus. Ille autem insultat, fruiturque ruinâ,
 Et cœnas & festa vovet feralia Parcis.

 Nec satis est Pluto fatalia spargere dona:
 Mira refert præcepta suis, vel qualia nescit
 Mollis Aristippus. Quid sit benè vivere, doctus
 360 Ufibus, ipse docet socios, quo Bacchica sacra,
 Quo more instaurent epulas; decus omne secundæ
 Quid mensæ faciat; quæ sint firmissima vina.
 Blandi crescit amor luxûs. Hunc summa bibendi
 Gloria commendat, qui nullo palluit haustu,
 365 Et cuius calices tremere Germania tota.
 Hic variare dapes, simul & corrumpere discit
 Gallorum ritu, invitare & odore palatum.
 Rancida enim, variisque modis vitiata sit esca,

Cœna quidem lauta est, & magnis regibus apta,
 370 Et regum natis; si nunc ponatur in auro.
 Nil vulgare placet. Dapibus celebratur opimis
 Festa, nefasta dies. Vel centum fercula patrum
 Primores cœnant, & mille ornata figuris.
 Quin curat, loquiturque cohors convivia tantum;
 375 Exemploque ducis tota est studiosa culinæ.
 Ille novas cœnarum artes, inventaque laudat,
 Ingeniumque gulæ. Meritorum præmia quisque
 Consequitur; doctusque coquus præfertur Homero.
 Forfan & antistes fiet; si garrulus idem,
 380 Bellus homo si sit, seu terræ filius audax,
 Seu scurra infidus, qui multis feria nôrit
 Vertere sacra jocis. Quid tum, si curia nostra
 Clausa foret, titulosque illi sedesque beatas
 Difficilis nimum, sibi discors ipsa, negârit?
 385 Hoc quoque profuerit. Mare transeat, arvaque opima,
 Et novus optatas sibi vindicet incola menses.
 Nec sanctum nomen, nec purpura deerit, Iernos
 Cùm tumidus proceres inter patresque sedebit;
 Cùm dabitur præstare vices regumque Deûmque.
 390 Deinde viros, facilesque, adfint si fortè, puellas,
 Deinde suos omnes læta inter pocula PLUTUS
 Hortatur, Veneri studeant. Simul illius arma,

Scribere plura velim, calamo non apta tenendo

Officium, male firma, suum vix dextera præstat.

Sobrius, & cultor sacri, Dî, talia vates,

Tot mala, Dî, merui? Merui. Neque enim grave quicquam

350 Conquerar, aut credam, quod vos statuistis, iniquum.

Certa Deûm mens est: certo regit omnia fine.

Quis tamen hanc cladem, aut fata immatura virorum,

Quos merces, quos dat Pluri sententia letho,

Imputat authori? Nos irreparabile damnum

355 Plangimus. Ille autem insultat, fruiturque ruinâ,

Et cœnas & festa vovet feralia Parcis.

Nec fatis est Pluto fatalia spargere dona:

Mira refert præcepta suis, vel qualia nescit

Mollis Aristippus. Quid sit benè vivere, doctus

360 Ufibus, ipse docet socios; quo Bacchica sacra,

Quo more instarent epulas; decus omne secundæ

Quid mensæ faciat; quæ sint firmissima vina.

Blandi crescit amor luxûs. Hunc summa bibendi

Gloria commendat, qui nullo palluit haustu,

365 Et cuius calices tremere Germania tota.

Hic variare dapes, simul & corrumpere discit

Gallorum ritu, invitare & odore palatum.

Rancida enim, variisque modis vitiata sit esca,

Cœna quidem lauta est, & magnis regibus apta,
 370 Et regum natis; si nunc ponatur in auro.
 Nil vulgare placet. Dapibus celebratur opimis
 Festa, nefasta dies. Vel centum fercula patrum
 Primores cœnant, & mille ornata figuris.
 Quin curat, loquiturque cohors convivia tantum,
 375 Exemploque ducis tota est studiosa culinæ.
 Ille novas cœnarum artes, inventaque laudat,
 Ingeniumque gulæ. Meritorum præmia quisque
 Consequitur; doctusque coquus præfertur Homero.
 Forfan & antistes fiet; si garrulus idem,
 380 Bellus homo si sit, seu terræ filius audax,
 Seu scurra infidus, qui multis feria nôrit
 Vertere sacra jocis. Quid tum, si curia nostra
 Clausa foret, titulosque illi sedesque beatas
 Difficilis nimum, sibi discors ipsa, negârit?
 385 Hoc quoque profuerit. Mare transeat, arvaque opima,
 Et novus optatas sibi vindicet incola mœsses.
 Nec sanctum nomen, nec purpura deerit, Iernos
 Cùm tumidus procures inter patresque sedebit;
 Cùm dabitur præstare vices regumque Deûmque.
 390 Deinde viros, facilesque, adsint si fortè, puellas,
 Deinde suos omnes læta inter pocula PLUTUS
 Hortatur, Veneri studeant. Simul illius arma,

Et planè officium memorat, variasque figuras
 Concubitusque novos, quos vix excogitat uxor
 395 Infamis TRAULI, obscæno risusque jocosque
 Sermoni miscens. Hæc plaudit cuncta, notatque
 Impia turba animo memori, PLUTIQUE fatetur
 Divitis ingenii venam. Namque improba verba,
 Atque joci turpes, si nec reverentia mensæ,
 400 Nec fuit ulla Deûm, quem non fecere disertum?
 Quinetiam elumbes, aut quos Veneri minùs aptos
 Morbi detineant, aut quos effæta senectus,
 Ille docet, firmas (aurum medicamina præbet)
 Quid revocet vires; quî sit renovanda juvenus.
 405 Tum sese jactat, Venerisque ad sacra paratos
 Usque senis nervos, hesternaque gaudia narrat.
 Majus opus mandat validis. Tentare jubentur
 Ulteriùs cunctos aditus magnæ urbis & aulæ;
 Ut nequis vir sit castus, nec fœmina casta.
 410 Laudatur mœchus, laudatur adultera conjux:
 Nec tenuis laus est, venerandi siquis amici,
 Ausus erit siquis patrium violare cubile.
 Hoc facit ad regnum PLUTI. Mercede, nec ullis
 Qui capiendus erat donis, hunc captat amica,
 415 Hunc prodit pellex, aut, rarò fida mariti
 Arcanis, matrona potens. Furiosa libido

Quantum egit, monitis si non contraria PLUTI ?

Omnia sed monitis parent. Jacet obruta virtus.

Fortia nostrorum ridentur facta parentum,

420 Simplicitas & prisca fides: ridentur & omnes,

Quos incendit amor patriæ; populumque tuendi,

Et quibus est studium firmandi fata nepotum.

Ridentur, viles animæ, qui præmia poscunt

Ingenii, lauros fragiles, titulosque caducos.

425 Scilicet hæc sibi cuncta habeant, hæc munera tantum.

Odit enim PLUTUS divinas Palladis artes,

Musarumque choros; longè quos arcet ab aulâ,

Atque suis arcet longè. Nam sæpe notavit

Fata virum famamque Orco invidisse Camœnas,

430 Et Diti, & magnis adeò usque infensa tyrannis,

Multum Erebi rebus nocuisse oracula vatum.

Ridet at infanus præsentia numina cœtus.

Annosam Cererem sua ferta & liba ferentem,

Vinaque Vertumni rident, & mixta timori

435 Vanaque vota Dei: rident & rustica Panos

Munera, & hirsutam Tamefis barbamque, & amictum

Glaucum, & arundineos crines, & fluminis alveum,

Et quas præbet opes, vehit & quas mille carinas.

Claudere sacrilegus quin cogitat ostia præses,

440 Æstas si fuerit, Tamefina hostilibus armis,

Si tempus brumale, gelu : PLUTOQUE verendam
 Heu ! lacerare urbem fas est, & mercibus omnes
 Advectis spoliare, & magnas sistere naves.
 Ni faciat, jam dives opum, quas ipse timeret,
 445 Nostra foret sine fraude, malo sine numine, tellus.
 Interea, luxu dum marcet curia patrum,
 Plectuntur pia plebs; & ab omni parte Britannos
 Vel decies victæ gentes impunè laceſſunt,
 Hispani imbelles hinc arma aliena moventes,
 450 Inde triumphati Galli. Sua litora cives,
 Arva, domos, merces, aras defendere quærant,
 Armatique adſint ultro; revocantur ab armis
 Infando PLUTI juffu. Germanica rura
 Sic cùm vaſtat aper, (vos meſſes flete, coloni,
 455 Fruſtrâ expectatas) non hunc violare licebit
 Privatis manibus, plebeio aut figere telo.
 Terrarum dominis fera ſe peritura reſervat;
 Præda nec eſt armis, nec menſâ indigna tyranni.

Jamque alacer cernit PLUTUS procumbere gentem
 460 Inviſam; cernit Divûm pereuntia dona,
 Plebis opes, famamque novam; fore cunctaque ſperat.
 Irrita, fauſta nimis quæ ſpondent omina, ſi nunc
 Finiat, & cœptos fervet finire, labores.

Neve operum confors scelerumque hortator abesset,
 465 In focium legit incultum turpemque CYCLOPA;
 Quem vocat & fratrem: fratremque agnoscere posset,
 Cui mores Stygii, Divûm contemptus, & auri
 Dira fames, semperque avidæ manus apta rapinæ.
 Hic est, hic ille est, cujus nunc dicitur orbis
 470 Librari ingenio; cui nunc sua prospera PLUTUS,
 Cui rerum summam, cui se quoque tradit: &, omnis
 Hic opifex infandi operis, celer itque reditque
 Nuntius huc, illuc; & præmia magna reportat.
 Sed majora petit. Reverentia nulla petendi,
 475 Nec modus. Immenso patet auri quicquid in orbe,
 Quicquid in orbe latet, quodcunque æraria PLUTI,
 Vel Jovis arca tenet, non exsaturare CYCLOPA
 Hunc queat, hunc unum. Sed quanquam dives avarus
 Ludibriumque suis, risusque sit omnibus, ad quos
 480 Mittitur: (ecquis enim potuit compescere risum,
 Indignans quamvis, sua cùm fabrilia temnit,
 Seque ferus CYCLOPS deformans veste nitenti
 Vult modò legatus, modò vult orator haberi?)
 Ah! tamen imperio est PLUTI nimis utilis. Artes
 485 Gentis in exitium damnosas invenit: hostes
 Provocat innumeros: socialia fœdera rumpit:
 Instituit censum: auget vectigalia, tristi

Et quicquid vexet populum spoliæve rapinâ,
 Sic pendit grates, & Pluto dona remittit:
 490 Justaque sic auri sibi reddit pondera Plutus,
 Queis modò tot comites, queis primos emerat aula,
 Queis sibi tot servos, queis primos emerat urbis,
 Emerat uxores, picturas, scorta, clientes,
 Rura, hortos, ædes, atque ipsa altaria Divûm.
 495 Non quia opes defunt Pluto, quia deficit aurum
 Factum, atque infectum: sed quòd magis utile rebus
 Tartareis esset, si gens odiosa tyrannis
 Viribus ipsa suis pereat, populique feroces,
 Ad juga jam dociles, pauper plebecula fiant.
 500 Heu, fiunt! Plutusque suis jam parcit acervis,
 Ditatus populi spoliis; turbæque Cycloperum
 (Quo comites, gaudent empti quo nomine patres)
 Direptas largitur opes, natisque propinquisque,
 Et nequam famulis. In munera sufficit aurum,
 505 Inque epulas Pluto, quin sufficit omnia, fiscus
 Jamque, suâ Plutus quod vix speravit ab arte,
 Victa malis cessat pietas, & ubique, tacetur
 Libertatis amor. Quis enim tua, Diva, frequentat
 Sacra? tuis meritis aris quis mandat honores?
 510 Lecta manus juvenum tantùm comitumque tuorum
 Fida manet, semperque tibi qui ritè ministrant

Phœbei vates: mœsto quos ore canentes
 Ipse equidem audieram, cùm, sacra e more parantes,
 Atria, LIBERTAS, subeunt tua: Dumque tropæis
 515 Exultat PLUTUS, sibi dum plauditque placetque
 Informis CYCLOPS; dum nos, pia turba, fideles
 Cogimur in lachrymas, (minuit tamen ira dolorem)
 Talia converfos fundunt in carmina questus.
 Dî, quibus est terram, nunc siqua est, cura tuendi,
 520 Aspicite afflictas urbes, & squalida rura,
 Et maciem populi! Vestris si floruit unquam
 Albion auspiciis, si grata hæc insula Phœbo,
 Grata fuit Cererî sedes; audite querelas,
 Et damnis miseræ tandem succurrite gentis.
 525 Tuque tuos nos, O LIBERTAS, respice vates;
 Respice fera tamen! Temerata ulciscere jura;
 Atque tuis armis, liceat, tua regna fruantur:
 Una ultrix nobis, una ultrix sufficis orbi.
 Sin nil vota juvant, pœnæ meritòque luendæ;
 530 (Heu! luimus meritò) saltem commercia cœli,
 Semideos, ædes, aras defendite vestras.
 Hæc quoque nam rapuit, qui possidet omnia, CYCLOPS.
 Hæc quoque nam vendit, qui vendidit omnia, CYCLOPS.
 Ecce, velut, quod nunc spernis, sine nomine flumen,
 535 Fonte cadens parvo, serpit per prata, per agros,
 Vixque

Vixque facit sibi iter: mox auxiliaribus auctus
 Nimbisque assiduis, quos miserat ira Deorum,
 Crescit in immensum, magnisque impellitur undis
 Immanis torrens; hominesque armentaque tota,
 540 Et sylvas, & tecta trahens, sanctosque Penates,
 Gurgite cuncta suo mergit. Sic crevit ab asse;
 Aut sic, aut etiam crevit magis ille nefandus,
 Horridus ille Cyclops. Sic & sua crimina crescunt.
 Quique Lares tenues, & jugera pauca colebat,
 545 Furtorum adjutus fociis, quorum evomit undam
 Luxuriæ famosa domus, Cræfque Midæque
 Æquat opes; animoque notat, quas devoret ultrà.
 Sufficiuntque animo vires. Quodcunque cupivit,
 Aptâ rapina fuit. Facilis Fortuna videtur
 550 Vel tali servire viro: sic omnia fiunt,
 Quæ mandat fieri. Quid nos ingentia facta
 Heroum, virtusque juvant, annique priores,
 Assiduusque labor populi, regesque ducesque?
 Scilicet hic fudit Gallos, hic vicit Iberos,
 555 Hic domuit Mauros, ut perfida turba Cyclopum
 Victores spoliet? Mercator permeat Indos,
 Æthiopumve lacus, & inhospita littora tentat,
 Ut gemmis, vastoque auri sit pondere dives
 Nempè Cyclops? Ideône suos jam conferit agros

560 Tityrus, ut gravidas possit præcidere messes,

Barbarus aut farris prædo populetur acervos,

Nempè Cyclops? Terram sic profuit esse feracem!

At perit infelix Arctoo frigore nauta!

At perit infelix Cancri sub fidere miles!

565 Millia quot pereunt, ubi semper lethifer æstus,

Sole sub occiduo, scribatur ut omnibus hæres

Nempè Cyclops, patriæque malis insultet, acerbæ

Stragis causa latens? Quid? denique Phosphorus alium

Ipse diem reteggit, mox noctis nuntiat horas,

570 Ut spoliis sit plena domus funesta Cyclopum,

Ut nostro pestes infernas inferat orbi?

Carmen finierant vates: cùm Plutus amictu

Purpureo indutus, longisque monilibus, auroque

Intexto radians, & molli milite cinctus,

575 Et fratre immani, & turbâ comitante Cyclopum,

In tua, LIBERTAS, (quò nunc spes impia mentem

Invitat Stygiam) fert gressus templa profanos.

Sacraque mentitus, solitæque haud immemor artis,

Incessum fingitque gravem, vultumque modestum,

580 Et genibus pronis, & falsâ voce precatur.

Tum magnos montes, Divæ blanditus, & omnes

Quot Golconda parit gemmas, regumque favorem,

Jura etiam, & veteres aris promittit honores;
 Si modò virgo suos comites (corrumpere quorum
 585 Ille animos tentat frustra) dimittat ab æde;
 Confiliumque uni credat studiumque Cyclopi;
 Omnia si credat. Quippe hunc facilemque bonumque,
 Et lepidum; agmen iners illos & inutile dicit,
 Difficilesque viros. At quid, se præside rerum,
 590 Se duce, quid metuendum? Iteratque precantia verba.
 Ast ubi nil agitur blandis precibusve dolisve:
 Quum neque promissis, neque Divam munere speret
 Ullo posse capi, violentam accensus in iram
 Obruit adversos omnes, & anhelus in altum
 595 Ascendit solium, quod tantum insistere fas est
 Dîs Superis, Phœbique choro, fociisque Deorum:
 Atque, suâ dum mole premit Numenque locumque,
 Inque sacra inque Deos jactans convicia, vecors
 Imperat e templo sanctos excedere patres:
 600 Vimque parat, si fortè aliquis fera jussa recuset.
 His commota, truci PLUTUM rabidosque CYCLOPAS,
 Dissimilique sui, LIBERTAS lumine spectans,
 Usque adæone audes? usque urges numina cœli
 Fallere cùm nequeas, addisque minacia verba,
 605 Dixit? Et horrendum sonuerunt atria templi.
 Tum PLUTUM scepro feriens (sceptrumque gerebat

Diva Jovis donum) speciem formamque removit
 Humanam; & Stygios vultus, & reddidit ora,
 Immanesque artus. Quin verum denique PLUTUM,
 610 Dum loquor, exhibuit populo, monstrumque, creârat
 Quale Chaos quantumque. Illum erubuisse Camœnæ
 Tum primùm perhibent, propriamque odisse figuram.

FINIS LIBRI SECUNDI.

CORRIGENDA

IN LIBRO PRIMO.

IN PRÆFATIONE,

PAG. 4. L. 20. *pro Illiberades lege Illiberales.*

IN ARGUMENTO,

PAG. 8. L. 4. *pro defendant lege defendunt.*

IN CARMINE,

PAG. 3. Vers. 40. *pro penates lege Penates.*

PAG. 5. Vers. 107. *pro Quod Ceres arva colit lege
Quod colit arva Ceres.*

PAG. 7. Vers. 154. *pro Professus lege Se fingens.*

PAG. 7. Vers. 155. *pro peterit lege peteret.*

PAG. 9. Vers. 199. *pro Et Salus & populi majestas lege
Majestas, populique salus est.*

PAG. 19. Vers. 423. *pro tramire lege tramite.*

PAG. 25. Vers. 574. *pro opulo lege populo.*

NOTÆ.

Ver. 8. **H**INC FORTEM IGNAVIS &c.] Ita quidem regnantur Europæ gentes ferè omnes trans fretum Britannicum. Britannia verò Regnum legitimo & sacro jure continetur: & Rex ipse ita est, ut Phoenix, avis magna, admiranda, unica.

V. 23. APTAM SUPERINJICE NUBEM] Hæc tora nubis tegmine Apollo circumdedit. Iliad. L. 20. Et Venus eodem amictu Æneam & Achatem velavit. Æneid. L. 1. At meherculè istiusmodi tegumentum aptius est imbecillo seni, qualis est hujus Carminis auctor, quàm heroi magnanimo, firmo juveni & armato.

V. 25. A PLUTO ET PLUTI SOCIIS &c.] Qui & quales sint, vide infrà.

V. 79. PLUTUS] Quem Poetæ fingunt divitiarum esse Deum: sed & cæcum faciunt, & malum numen,

quia malis amicus est,

Simulque objecto cuncta corrumpit lucro. PHÆDR.

Apud Hebræos Mammon appellatus est; cujus formam, officia & malos mores ecquis rectiùs descripsit, quàm Milto noster?

V. 96. NEC VIOLARE DIEM &c.] Vide Æneid. L. 8. Ubi Juno evocat Alecto ex Inferis. Postea verò quàm Furia confecit Junonis mandata, abire cogitur, & ad suos se recipere.

*Te super ætherias errare licentiùs auras
Haud pater ipse velit summi regnator Olympi.
Cede locis.*

V. 180. VASTA EN SPELUNCA &c.] In agro scilicet Derbieni, quæ vocatur *The Devil's A--se in Peak*. At Pecci mirabilia cecinit quidam ex Poetis nostris. Tu lector, si modò tibi est otium, libellum consule.

V. 249. REGIA PELLEX.] Qualis erat Phryne, Lais, Cleopatra &c.

V. 266. 271. AMBROSIUS, CURIO, } Nihil in toto hoc opere aut obscu-
278. 286. RUFUS, LOLLIVS. } rum est aut ambiguum, ni forsitan
de hisce nominibus dubitetur. Quapropter his etiam, quando mihi com-
modum erit, verà addam nomina. Nunc verò non est sanè commodum.

V. 313. DÌ QUOQUE CAPRIPEDES &c.] Dii agrestes de plebe Panis. Haud verò Pan ipse, quem semper custodem habuimus rebus Britannicis fidissimum.

V. 322. BRUTE] Socius erat Divæ LIBERTATIS, patriæ parens, & in Senatu facilè princeps. Porro autem Orator plenus & perfectus, & admiratione dignissimus; etiam si olim fuisset. O quàm funestus civibus nostris iste, quo periit, dies! quàm acerbus ejus interitus, quem patriæ interitum penè dicam!

V. 433. ANNOSAM CEREREM &c.] Vide in L. 1. Divûm munera, quæ Ceres, Vertumnus, Pan, & Tamesis honoris causâ Libertati afferebant.

V. 435. VANAQUE VOTA DEI] Vide in L. 1. V. 203. & sequentes, ubi Vertumnus morbos, pestes, & pestiferos Euri flatus a Britannîâ nostrâ deprecatur.

V. 441. SI TEMPUS BRUMALE, GELU.] Pluti dominatio cûm insigni turpitudine & omnium scelerum maculis, tum insolitâ coeli intemperie ac annorum infœcunditate fuit notata.

V. 453. GERMANICA RURA &c.] Legibus, aut edictis, aut principum voluntate, quæ pro legibus stat, in Germaniâ cautum est, nequis apros venetur, sectetur, vel turbet, nisi terrarum domini, provinciarum præfecti &c.

V. 483. MODO VULT ORATOR HABERI] Orator sanè invitâ Minervâ: quinimò poeta quidem renuentibus Musis. Quidni renuant? præsertim quum Cyclops hic ipse est, qui in perniciem Musarum verbis conceptis conjuravit, & primus omnium viris eruditis, ac literarum fautoribus bellum & multam indixit.

V. 546. LUXURIÆ FAMOSA DOMUS] i. e. Domus Pluti.

V. 582. GOLCONDA] Regnum Peninsulæ Indiæ intra Gangem, ubi unum gemmarumque pretiosissimarum ingens est copia. Hodie pars magni Mogolis imperii.

V. 606. TUM PLUTUM SCEPTRO FERIENS &c.] Sic apud Miltonem nostrum cœlesti Ichurielis hastâ percussio Satanæ sua reddita est forma.

Nunc autem abesto, quisquis es malignus interpres. Neque fœdum fac poetæ convitium, neque suspitione malâ ad te rape, quod est alterius, fortasse nullius, fortasse omnium. Meum enim propositum & vim hujus fabulæ haud quisquam sentiet, nisi Latiis sit Musis amicus, idemque Libertatis acerrimus vindex, ac sine labe cultor. Talis viri, etiamsi inter aulicos reperiatur, neque judicium verear neque reprehensionem.

ERRATA.

PAG. 18. Ver. 402. *pro effæta lege effoeta.*

PAG. 21. V. 473. *pro præmia lege præmia.*

PAG. 24. V. 546. *pro Cræli lege Cræsi.*

PAG. 26. V. 604. 605. *pro addisque minacia verba, Dixit? lege addisque minacia verba? Dixit.*

IN NOTIS ad V. 96. *pro Æneid. L. 8. lege Æneid. L. 7.*

